

MUĞLA E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2024/74

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 3/12/2024 tarihli ve 2024/1233 sayılı kararıyla oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

I. GİRİŞ	1
II. GENEL BİLGİLER	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	4
A. Fiziksel Koşullar.....	4
B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	8
C. Beslenme.....	10
D. Sağlık Hizmetleri.....	11
E. Psikososyal Servis Hizmetleri.....	13
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Etkinlikler	16
G. Dış Dünya ile İletişim.....	19
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	20
A. Değerlendirme	20
B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler	21
C. Tavsiyeler.....	24
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	24
2. Muğla İl Jandarma Komutanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	28
3. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	28

AIÖK	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
ARDEF	: Araştırma ve Değerlendirme Formu
BİSİS	: Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
BM	: Birleşmiş Milletler
EKG	: Elektrokardiyografi
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
SEGBİS	: Ses ve Görüntülü Bilişim Sistemi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 28-29/5/2024 tarihlerinde Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ **habersiz takip** ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ..., ... ve Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... ile Psikolog ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. TIHEK Heyeti tarafından Kurum İdaresine UÖM görevi, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti koğuşların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. Burada İdarenin dahil olmadan farklı gruplardan mahpusların bulunduğu koğuşlar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TIHEK ve UÖM hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş; gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında Kurum personelinden hiç kimse koğuşlarda bulundurulmamıştır. Buradaki görüşmelerin ardından Sağlık Servisi, Psikososyal Servis, Manevi Rehberlik Servisi, kütüphane, Eğitim ve Öğretim Servisi, kamera odası, çamaşırhane, yemekhane, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, el işi atölyesi, resim atölyesi, konferans salonu ve Mahkûm Kabul Birimi ziyaret edilmiştir. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılıp tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ve Başkanlık Makamınının 20/2/2024 tarihli ve 33408 sayılı olurlarına istinaden 28-29/5/2024 tarihlerinde Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan "mahpus" sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükümlülere ifade etmektedir.

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Kurum, Muğla ilinin Mentеше ilçesinde yer almakta olup şehir merkezine 7 kilometre uzaklıktadır. Kuruma ulaşım toplu taşıma araçları ile sağlanmaktadır.

10. Kurumun inşasına 1981 yılında başlanılmış ve Kurum 1986 yılında hizmete açılmıştır.

B. Kurum Personeli

11. Kurumda ziyaret tarihinde 217 personel görev yapmaktadır. Personelin ünvan ve sayısına göre dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

ÜN VAN	MEVCUT PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	2
İdare Memuru	2
Öğretmen	2
Psikolog	4
Sayman	1
Diş Hekimi	1
Bilgisayar İşletmeni	4
Ceza İnfaz Kurumu Kâtibi	1
Memur	2
Sağlık Memuru	3
Teknisyen	3
İnfaz ve Koruma Başmemuru	3
İnfaz ve Koruma Memuru	178
Ambar Memuru	1
Şoför	6
Aşçı	2

Kaloriferci	1
TOPLAM	217

12. Kurumda gündüz ve dörtlü vardiya sistemi³ olmak üzere iki farklı mesai tipi uygulanmaktadır. Gündüz mesai sisteminde görevli personel 08.30-17.30 saatleri arasında, vardiya sisteminde görevli personel ise 08.30-20.00 ile 20.00-08.30 saatleri arasında çalışmaktadır.

13. Kurumda görev yapan personelin; Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen yıllık hizmet içi eğitim programları çerçevesinde İnfaz ve Koruma Memuru Yetiştirme Eğitimi, Firar ve Firar Girişimlerini Önleme Eğitimi, Kuruma Kabul İşlemleri Eğitimi, Sertifikalı İlk Yardım Eğitimi, Ani Müdahale Birimi Eğitimi, Psikososyal Birimi Memur Eğitimi, Elektronik Güvenlik Sistemleri Eğitimi, Ziyaret Kabul İşlemleri Eğitimi, Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri Eğitimi, Çocuk Ceza İnfaz Kurumu Personeli Uzmanlaşma Eğitimi ve Vardiya İşlemleri Eğitimi aldığı bilgisi edinilmiştir.

14. Kurum personelinin insan hakları, kişiler arası iletişim ve işkence ve kötü muamele yasağı konularında bir eğitim almadığı öğrenilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

15. Kurumda ziyaret tarihinde 1147 hükümlü, 97 hükümlü ve 151 tutuklu olmak üzere toplam 1395 mahpus bulunmaktadır. Mahpuslardan 33'ü yabancı uyrukludur.

16. Kurumda 22 engelli mahpus ve kronik rahatsızlığı⁴ olan 740 mahpus bulunmaktadır.

17. Kurumda 70 kadın mahpus ve 1'i engelli olmak üzere anne yanında kalan 3 çocuk mevcuttur. Kurumda çocuk mahpus bulunmamaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

³ Dörtlü vardiya; 08.30-20.00 arası çalışan personelin 24 saat dinlendiği; 20.00-08.30 arası gece çalışan personelin ise 48 saat dinlendiği çalışma sistemini ifade etmektedir.

⁴ Tüberküloz, koah, kalp yetmezliği, hipertansiyon, diyabet, böbrek yetmezliği, astım vb.

18. Kurum 11.200 metrekare (m²) kapalı alana ve kapalı alan dışında 18.150 m² açık alana sahiptir.

19. Kurum A, B, C, D ve E olmak üzere birbiriyle bağlantılı 5 bloktan oluşmaktadır.

20. Kurumun olağan kapasitesinin 750 kişi, arttırılmış kapasitesinin ise 1000 kişi olduğu öğrenilmiştir. Kurumda ziyaret tarihinde 1395 mahpus bulunmaktadır.

21. Kurumda tek katlı ve 2 katlı olarak tasarlanan toplam 69 koğuş bulunmaktadır. Koğuşlardan 4 tanesi sigara içilmeyen koğuş olarak belirlenmiştir.

22. Koğuşlarda; yatak alanı, ortak alan, mutfak alanı, tuvalet ve banyo alanı bulunmaktadır. Koğuşların büyüklüğüne ve koğuşta kalan kişi sayısına göre koğuşlarda bulunan tuvalet ve banyo sayısı, mutfak tezgâhı ve dolabı sayısı, ranza, metal dolap ve etajer⁵ sayısı, ortak alanlarda yer alan sandalye, masa, su ısıtıcısı, televizyon ve buzdolabı sayısı değişkenlik göstermektedir.

23. Koğuşların yatak alanlarında; ranzalar ve metal dolaplar bulunmaktadır. Kuruma kabul edilen mahpuslara sadece yatak ve battaniye verildiği, çarşaf, nevresim ve yastığı mahpusların kendi imkânlarıyla kantinden satın aldığı öğrenilmiştir. Mahpuslar tarafından, verilen yatakların eski olduğu şikâyetinde bulunmuş ve Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede yatakların yıpranmış olduğu görülmüştür.

24. Koğuşlarda kalan mahpus sayısının değişkenlik gösterdiği ve bazı koğuşlarda kalabalıklaşma sorunu olduğu görülmüştür. Kalabalıklaşma sorununa bağlı olarak; bazı koğuşlarda 3 katlı ranzaların bulunduğu ve ranzaların aralarındaki mesafelerin çok dar olduğu, bazı mahpusların yer yatağında yatmak ve aynı metal dolabı başka bir mahpusla birlikte kullanmak zorunda kaldığı görülmüştür. İdare aynı dolabı kullanan mahpuslara plastik etajer ve komodin verildiğini ifade etmiştir.

25. Banyo ve tuvalet bazı koğuşlarda aynı alanda bazı koğuşlarda ise ayrı alanlarda bulunmaktadır. Mahpus sayısına ve koğuş büyüklüğüne göre tuvalet ve banyo sayısı değişkenlik gösterse ve bu sayı bazı koğuşlarda 3'er adet tuvalet ve banyoya kadar çıksa da kalabalık koğuşlar için bu sayıların yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

26. Koğuşlarda engelliler için erişilebilir tuvalet ve banyo bulunmamaktadır. İdare yaşlı ve engelli mahpusların, alafranga tuvaleti olan koğuşlara yerleştirildiğini ifade etmiştir. Tekerlekli sandalye kullanan ve belden aşağısı tutmayan engelli bir mahpus, arkadaşlarının yardımıyla tuvalet ve banyo ihtiyacını giderdiğini, alafranga tuvalete güçlkle oturabildiğini ve sandalye kullanarak banyo yapabildiğini belirtmiştir. Görüşülen engelli mahpus tarafından;

⁵ Raflı veya çekmeceli, taşınabilir, küçük dolap.

revire çıkmada ve hastaneye sevkte herhangi bir sorunla karşılaşmadığı, ilaçlarını düzenli kullanabildiği, infaz ve koruma memurları ile İdarenin kendisine yardımcı olduğu ifade edilmiştir.

27. Kurumda, anne yanında kalan çocukların bulunduğu 2 koğuş bulunmaktadır. Bu koğuşların 2 katlı olduğu ve birinin içerisindeki merdivenlerde çocukların düşmesini önlemek için kaymaz bant uygulaması yapılmadığı görülmüştür. Anne yanında kalan çocukların bulunduğu koğuşlarda çocuklar için oyuncaklar mevcuttur.

28. Koğuşların yapay aydınlatmasının floresan tipi lambalarla, doğal aydınlatmasının ise pencereler ve havalandırma bahçelerinin kapılarıyla sağlandığı görülmüştür.

29. Koğuşların her birinin kendine ait havalandırma bahçesi bulunmaktadır. Havalandırma bahçelerinin kapılarının sabah sayımıyla beraber açılıp akşam hava kararmadan önce kapatıldığı öğrenilmiştir.

30. Koğuşların giriş kapılarının yanında acil çağrı butonlarının yer aldığı ve ziyaret edilen koğuşlardaki butonların çalıştığı görülmüştür. Görüşülen mahpuslar butonlara bastıklarında görevli infaz ve koruma memurlarının kısa sürede geldiğini belirtmiştir.

31. Koğuşlara; haftanın tüm günlerinde 24 saat soğuk su, pazar günü hariç haftanın 6 günü 24 saat sıcak su verildiği, verilen soğuk suyun kişi başı günlük 150 litreyle, sıcak suyun ise kişi başı günlük 35 litreyle sınırlı olduğu bilgisi edinilmiştir.

32. Kurumda ısınma, yakıt olarak kömür kullanılan kalorifer sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. Koğuşlarda ve koridorlarda kalorifer peteklerinin bulunduğu görülmüştür. Yapılan görüşmelerde mahpuslar tarafından kış mevsiminde ısınma sorunu yaşamadıkları ifade edilmiştir.

33. Koğuşların temizliği, mahpuslar tarafından yapılmaktadır.⁶ Kireç çözücü, çamaşır suyu gibi kimyasal temizlik maddelerinin Kurum İdaresinin kontrolünde kullanıldığı ve koğuşlarda bulundurulmasına müsaade edilmediği öğrenilmiştir.

34. Kurumda 10 müşahede odası⁷ bulunmaktadır. Odalarda, yatak alanı, lavabo, duş ve tuvalet ile doğal ışık için pencere olduğu, odaların bulunduğu koridorun başında ve sonunda kameraların yer aldığı görülmüştür. Müşahede odasında kalan bir mahpus tarafından; günde 1 saat havalandırmaya çıkma hakkının olduğu, kendisine 15 dakika sıcak su verildiği, kantin ihtiyaçlarının temininde bir sorun yaşamadığı ifade edilmiştir.

⁶ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Sağlığın korunması kurallarına uyma" başlıklı 27. maddesi; "Hükümlü, sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin kurum yönetimine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorundadır."

⁷ Disiplin cezası alan mahpusların kaldıkları tek kişilik oda.

35. Kurumda 1 adet doku hasarı ve travma önleyici oda⁸ bulunmaktadır. Oda kapısının iç kısmı da dâhil olmak üzere odanın tamamen mavi renkli yumuşak malzeme ile kaplandığı ve odada tuvalet bulunmadığı görülmüştür. Yumuşak odada tavana monte edilmiş kamera bulunduğu ve kameranın odanın her yerini gördüğü gözlemlenmiştir.

36. Yumuşak odanın havalandırılması ve doğal ışık ihtiyacı, tavana yakın şekilde konumlandırılmış demir parmaklıklı pencereyle; odanın yapay aydınlatması ise etrafı korumalı lamba ile sağlanmaktadır. Kurum İdaresi tarafından yumuşak odanın daha önce hiç kullanılmadığı ifade edilmiştir.

37. Kurumda 119 güvenlik kamerasının bulunduğu, tüm kameraların yakınlaştırma ve gece görüşü özelliğine sahip olduğu ifade edilmiştir. Kurumdaki yüksek güvenlikli 10 koğuşun ortak alanlarında ve havalandırma bahçelerinde yer alanlar dışında Kurumdaki diğer koğuşlarda ve havalandırma bahçelerinde kamera bulunmamaktadır.

38. Kamera kayıt sisteminin eski olması dolayısıyla kameraların geçmişe dönük kayıt süresinin 15 ile 35 gün arasında değiştiği, en eski kaydın 23/4/2024 tarihine ait olduğu görülmüştür. Kamera odasında 24 saat personel bulunduğu öğrenilmiştir.

39. Kurumda 1 adet çamaşırhane bulunmaktadır. Çamaşırhanede 3 ev tipi çamaşır makinesi ve 1 ev tipi kurutma makinesi bulunduğu görülmüştür. Kurumun elektrik tesisatı elverişli olmadığı için sanayi tipi çamaşır makinelerinin kullanılmadığı, ev tipi makinelerden 1'inin kadın mahpuslara, 2'sinin hasta veya yaşlı erkek mahpuslara tahsis edildiği, diğer mahpusların ise çamaşır yıkama hizmetinden faydalanamadığı öğrenilmiştir.

40. Kadın mahpusların çamaşır makinelerinden haftada 1 defa, 1 koğuştan en fazla 6 kişi olacak şekilde faydalanabildiği ve yıkama ücretinin 30 TL olduğu, hasta ve yaşlı mahpusların çamaşırlarının ücretsiz yıkandığı öğrenilmiştir.

41. İdare tarafından; Kurumda bulunan berberhaneden sadece personelin yararlandığı, erkek mahpusların bulunduğu koğuşlara tıraş makinesi verildiği ifade edilmiştir. Görüşme yapılan kadın mahpuslar, kuaför ihtiyaçlarını gideremedikleri yönünde şikâyette bulunmuştur.

42. Kurumda 1 mahpus ve 1 infaz ve koruma memurunun çalıştığı ve hafta içi hizmet veren terzihane bulunmaktadır. Ütü ve dikiş makinesinin bulunduğu terzihane ütü ve kıyafet tadilatlarının yapıldığı öğrenilmiştir.

43. Kurum bünyesinde işyurdu kapsamında faaliyet gösteren, 13 mahpus ve 5 infaz ve koruma memurunun çalıştığı bir kantin bulunmaktadır. Kantinde; yiyecek ve içecekler, hijyen

⁸ “Yumuşak oda” veya “süngerli oda” olarak da bilinmektedir.

malzemeleri, iç çamaşırları, kişisel bakım ürünleri, plastik tıg ve boncuk gibi el işi ürünleri, bitki çayları, gündelik hayat araç ve gereçleri gibi 578 çeşit ürün bulunmaktadır.

44. Ziyaret Heyeti tarafından kantinde yapılan incelemede ürün çeşitliliğinin yeterli olduğu görülmüş ve son kullanma tarihi geçmiş ürüne rastlanılmamıştır. Görevli personel tarafından, satışı yapılan ürünlere ait ürün ve fiyat listesinin güncel hallerinin mahpuslara düzenli olarak iletildiği belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından kantinde satılan ürünlerin fiyat listesi incelenmiş olup ürün fiyatlarının piyasa ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

45. Kadın mahpuslar tarafından, Kurum kantininde yeterli türde hijyenik ped bulunmadığı, sadece 1 renk saç boyası bulunduğu, makyaj malzemesinin yetersiz olduğu iddia edilse de kantinde farklı türlerde ve markalarda hijyenik ped, 3 farklı renk saç boyası ve çeşitli makyaj malzemelerinin satıldığı görülmüştür. Mahpuslar tarafından kantinde satılan boncuk gibi el işi ürünlerinin bazen çabuk tükendiği ve terliklerin kalitesiz olduğu ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından da kantinde satılan terliklerin düşük kalitede olduğu görülmüştür.

46. Kurumda her ay düzenli olarak haşere ve kemirgen ilaçlaması yapıldığı sunulan bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır.

47. Kurum koridorlarında; yangın alarmı butonları, son kullanma tarihi geçmemiş yangın söndürme tüpleri, yangın kovaları ve yangın söndürme panoları bulunmaktadır. Kurumda ayrıca yangın istasyonu olduğu, istasyon içerisinde 2 adet duman tahliye motoru ile yeterli sayıda yangın söndürme ekipmanı bulunduğu görülmüştür.

48. Ziyaretin ilk günü Kurumda her 6 ayda bir gerçekleştiği belirtilen olağanüstü hâl tatbikatı gerçekleşmiştir. Tatbikata ambulansın, itfaiyenin ve emniyet güçlerinin katıldığı görülmüştür.

B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

49. Kuruma kabul edilecek mahpusun; öncelikle evraklarının incelendiği, ceza infaz kurumunda kalmasına engel durumunun olmadığını belirtir sağlık raporunun kontrol edildiği ve kendisini getiren kolluk görevlileri aleyhinde bir kötü muamele şikâyetinin olup olmadığının sorulduğu İdare tarafından ifade edilmiştir.

50. Kuruma kabul esnasında mahpusun, infaz ve koruma memurları tarafından önce kaba üst aramasının yapıldığı ve üst aramasından sonra duyarlı kapıdan geçirilerek detaylı aramasının yapıldığı İdare tarafından belirtilmiştir.

51. Kurumda, girişi perde ile kapatılmış 2 detaylı arama odası bulunduğu, odaların içerisinde elbise askısı, tek kullanımlık önlük ve sandalye bulunduğu görülmüştür. Odalarda

bulunan tek kullanımlık önlüklerin birden fazla kez kullanıldığı ve kirlendikleri takdirde değiştirildiği, arama yapılırken önce bedenin üst kısmındaki giysilerin çıkarttırıldığı, bedenin alt kısmındaki giysilerin ise üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırıldığı ve arama sonrasında tutanak tutulduğu İdare tarafından ifade edilmiştir. Mahpusun beden çukurlarında ceza infaz kurumuna sokulması yasak olan herhangi bir eşya veya madde taşıdığından şüphelenildiğinde Kurum hekiminin çağrıldığı, hekimin Kurumda bulunmaması halinde ise ilgili mahpusun hastaneye sevkini yapıldığı bilgisi İdare tarafından paylaşılmıştır.

52. Ziyaret Heyeti tarafından kamera kayıtlardan bir mahpusun Kuruma kabul edildiği anın görüntüleri incelenmiş; mahpusun eşyalarının X-Ray cihazından geçirildiği, kendisinin duyarlı kapıdan geçtiği, parmak izinin sisteme kaydedildiği ve fotoğrafının çekildiği, kameranın sadece detaylı arama odasının dışını gördüğü, aramanın yaklaşık 1 dakika sürdüğü, aramayı yapan infaz ve koruma memurlarının eldiven taktığı görülmüştür.

53. Kuruma yeni kabul edilen mahpuslara, Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan bilgilendirme kitapçığının imza karşılığında teslim edildiği bilgisi edinilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslarda söz konusu kitapçıkların Türkçe ve Arapça dillerindeki baskılarının olduğu görülmüştür. İdare ayrıca ihtiyaca göre İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerindeki bilgilendirme kitapçıklarının da verilebileceğini ifade etmiştir.

54. Mahpusların sayımının günde 2 defa olmak üzere sabah koğuş bahçesinde, akşam ise koğuş içerisinde Kurum Nöbetçi Müdürü ve Başmemuru eşliğinde infaz ve koruma memurları tarafından yapıldığı öğrenilmiştir.

55. Koğuşlarda ayda 1 defa jandarma personeli tarafından genel arama ve ayda 2 defa infaz ve koruma memurları tarafından kısmi arama gerçekleştirildiği bilgisi edinilmiştir. Kurum personeli, kısmi aramaları yaka kameralarıyla gerçekleştirdiğini belirtmiş ve yapılan incelemelerde kısmi aramaların ses kaydetme özelliği olan kameralarla kayıt altına alındığı görülmüştür.

56. Mahpusların yazdığı dilekçelerin personel tarafından sabah sayımında toplanarak dilekçe konusuna göre tasnif edildiği, ardından dilekçelerin ilgili birimlere iletiildiği, talep ve şikâyetlerin neticesinin de mahpuslara geciktirilmeden bildirildiği ifade edilmiştir. Kurum İdaresi, mahpusların yazdığı dilekçelerin evrak kayıt numaralarının talep etmeleri halinde mahpuslarla paylaşıldığını ifade etmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, dilekçelere dönüş yapılmasında ve dilekçelerin ilgili makamlara gönderilmesinde bir sorun yaşanmadığı ifade edilmiştir.

57. Mahpuslar; Kurum Müdürü ve Savcısı ile talepleri halinde görüşebildiklerini, Müdürün bazen koşulları gezerek mahpusları ziyaret ettiğini, personelden memnun olduklarını ve kötü muamele şikâyetlerinin bulunmadığını belirtmiştir.

58. Son 1 yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla Kuruma başvuran mahpus bulunmadığı bilgisi edinilmiştir.

C. Beslenme

59. Kurumda 3 öğün yemek verilmektedir. Yemeklerin Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen günlük iâşe bedeli göz önünde bulundurularak haftalık yemek listesine göre Kurumda hazırlandığı, yemek miktarının koşullarda kalan mahpus sayısına göre belirlendiği ve yemeklerin görevli infaz ve koruma memurları tarafından dağıtıldığı ifade edilmiştir.

60. Diyabet ve tansiyon gibi hastalıkları nedeniyle özel beslenme ihtiyacı olan mahpuslara hekim raporu doğrultusunda uygun yemeklerin verildiği İdare tarafından belirtilmiştir. Ziyaret esnasında incelenen 4 haftalık yemek listesinde diyabet hastalarına özel yemekler ile diyet ve vejetaryen yemek menülerinin bulunduğu görülmüştür.

61. Görevli personel tarafından yemek listelerinin koşullarda bulunan televizyonlar aracılığıyla idari kanaldan duyurulduğu ifade edilmiştir.

62. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından yemeklerden memnun oldukları ifade edilmiştir. Ziyaret tarihinde öğle yemekleri Kurumda yenilmiş; Kurum personeli ile mahpusların aynı yemeği tükettiği, yemeklerin doyurucu ve lezzetli olduğu ve yemek çeşitliliğine dikkat edildiği görülmüştür.

63. Ziyaret Heyeti tarafından yemeklerin hazırlandığı mutfak incelenmiş, yemek numunelerinin soğuk hava deposunda 72 saat saklanmakta olduğu, duvarlarda iş güvenliği ve hijyen ikaz tabelalarının asılı olduğu, çalışanların maske, bone ve eldiven kullanmakta olduğu ve mutfağın temiz olduğu görülmüştür. Yemekhane çalışan mahpuslarla yapılan görüşmede; ücretlerin ödenmesinde ve sigorta primlerinin yatırılmasında bir sorun yaşanmadığı, iş güvenliği eğitimi verildiği ve uzun zamandır kaza geçiren bir mahpus olmadığı öğrenilmiştir.

64. Kurumun su ihtiyacının Kuruma 1 kilometre mesafede bulunan su kuyusundan karşılandığı, kuyu suyunun yetmemesi ihtimaline karşı Kurumda şebeke suyu bağlantısının da olduğu bilgisi verilmiştir. Kurum İdaresi tarafından Kurumda kullanılan suyun analizinin her ay yapıldığı ifade edilmiştir. Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgelerden, son 3 ay içerisinde her ay su analizinin yapıldığı ve Kurumda kullanılan şebeke suyunun “17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında

Yönetmelik'e göre uygun" olduğunun tespit edildiği görülmüştür. Kurum kantininden satın alınan ambalajlı sular ile de su ihtiyacının giderilebildiği bilgisi edinilmiştir.

65. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 17/1/2024 tarihli ve 9495 sayılı yazısıyla, anne yanında kalan çocukların iâşe bedelinin yetişkin mahpuslara göre daha yüksek belirlendiği İdare tarafından sunulan bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır. Kurumda annelerinin yanında kalan 3 çocuğa süt, bal, sürülebilir çikolata, mama, meyve ve et suyu gibi besinler verildiği İdare ve görüşülen mahpuslar tarafından ifade edilmiştir.

66. Çocuklardan birinin annesi, çocuğunun yiyemeyeceği yemeklerin çıkma ihtimaline karşı koğuştaki buzdolabının buzluk bölümünde ve saklama kabında yemek bulundurduğunu fakat bunun arama esnasında infaz ve koruma memurları tarafından atıldığını, öğünlerde bazen çorba çıkmadığını ve çocuğunun diğer yemekleri yiyemediğini belirtmiştir. İdare bu konuda; buzdolabında bulundurulan et yemeklerinin bozulma ihtimaline karşı sağlık gerekçesiyle atıldığını, çocuğu olan annelerin yemek konusundaki özel ihtiyaçlarını iletmeleri halinde karşılanabileceğini ve yine aynı şekilde çocuklar için her öğün çorba verilebileceğini ifade etmiştir.

D. Sağlık Hizmetleri

67. Sağlık Servisinde; hafta içi her gün 1 aile hekimi, 1 diş hekimi, 1 hemşire, 3 sağlık memuru, 6 infaz ve koruma memuru ve 1 bilgisayar işletmeni görev yapmaktadır. Görevli personelden 2 sağlık memuru ve 2 infaz ve koruma memuru 24 saat esaslı vardiya sistemine göre 08.30-20.00 ve 20.00-08.30 saatleri arasında çalışmaktadır.

68. Mahpuslar, Sağlık Servisinin bulunduğu katta yer alan revirde muayene edilmektedir. Sağlık Servisindeki revirde sedye, paravan, tekerlekli sandalye, elektrokardiyografi (EKG) cihazı, oksijen tüpleri, tartı, tansiyon ve şeker ölçüm cihazı, pansuman malzemeleri ve tıbbi atık kutusunun olduğu görülmüştür.

69. Kurumda, Mahkûm Kabul Biriminin olduğu girişte acil durumlarda kullanılan bir revir daha bulunmaktadır. Mahkûm Kabul Birimindeki revirde paravan, sedye, EKG cihazı, acil müdahale çantası, tansiyon ve şeker ölçüm cihazı ve tıbbi atık kutusu bulunduğu görülmüştür. Yapılan incelemede acil müdahale çantasında bulunan ilaçların son kullanma tarihlerinin geçtiği tespit edilmiştir.

70. Mahpusların kullandığı yeşil ve kırmızı reçeteli ilaçların, Sağlık Servisinin bulunduğu katta yer alan revirdeki kilitli dolap içerisinde, üzerine mahpusların ad ve soyadlarının yazıldığı ilaç kutularında muhafaza edildiği görülmüş ve bu ilaçların mahpuslara

infaz ve koruma memurları tarafından kontrollü olarak kullanıldığı öğrenilmiştir. Yeşil ve kırmızı reçeteli olmayan ilaçların ise imza karşılığında mahpuslara teslim edildiği bilgisi İdare tarafından paylaşılmıştır.

71. Bazı mahpuslar ilaçların temininde gecikmeler olduğundan şikâyetçi olmuşlardır. Sağlık Servisi personeli, sorunun kullanım dozlarının aşılması suretiyle ilaçların erken tüketilmesinden ve yeniden muayene edilerek ilaç reçete edilmesi gereken mahpuslar için randevu sisteminin ilaçların bitiminden 3 gün önce aktif hale gelmesinden dolayı olduğu belirtmiştir.

72. Yeşil ve kırmızı reçeteli ilaçlardan son kullanma tarihi geçmiş olana rastlanılmamakla birlikte, mahpuslara talepleri halinde reçetesiz olarak verilen ağrı kesici, kas gevşetici, mide bulantısı giderici gibi basit rahatsızlıkların tedavilerinde kullanılan ilaçların bulunduğu dolapta son kullanma tarihi geçmiş ilaçlara rastlanılmıştır.

73. İdare tarafından; haftada 450-500 mahpusun revire çıkma talebinde bulunduğu, talepte bulunan mahpuslardan 250-300'ünün muayene edilebildiği, muayene edilecek mahpusların seçiminde şikâyetlerin konusunun ve dilekçe tarihlerinin dikkate alındığı fakat acil durumlarda hiç vakit kaybedilmeksizin mahpusların muayene edildiği belirtilmiştir.

74. Sağlık Servisindeki günlük muayeneler dışında; bulaşıcı hastalık taraması, anne yanında kalan çocukların aşılarının takibinin yapılması, verem taraması ve aşı kontrolü, akciğer grafisi çekilmesi, Hepatit B aşısı yapılması gibi işlemlerin de yapıldığı ifade edilmiştir.

75. Mahpusların muayeneleri esnasında infaz ve koruma memurlarının da odada bulunduğu hem İdare hem de mahpuslar tarafından dile getirilmiştir.

76. Ziyaret tarihine kadar son 1 yıl içerisinde gerçekleştirilen Sağlık Servisi faaliyetlerine ilişkin sayısal verileri içerir tablo aşağıda yer almaktadır.

GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYET	TOPLAM
Aile hekimliği muayene sayısı	14.784
Diş hekimliği muayene sayısı	3.670
İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kuruluşuna Sevk	4.060
Hepatit B aşısı yapılan mahpus sayısı	124
Akciğer taraması yapılan mahpus sayısı	1.140
Sağlık taraması yapılan mahpus sayısı	413

77. Acil bir sağlık sorunu ile karşılaşıldığında, gündüz saatlerinde mahpusa önce hekimin müdahale ettiği ve Kurum hekiminin kararı doğrultusunda işlem yapıldığı, gece ise ilk müdahaleyi nöbetçi sağlık personelinin gerçekleştirdiği, Kurum revirinde gerçekleştirilemeyecek müdahaleler için 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı ve ambulansın 5 dakikada Kuruma ulaştığı belirtilmiştir.

78. Kadrosu Adalet Bakanlığında bulunan dış hekimi hafta içi 08.30-17.30 saatleri arasında görev yapmaktadır. Dış hekimi tarafından günde 25-30 mahpusun muayene edildiği bilgisi edinilmiştir.

79. Dış hekiminin muayene odasında; sterilizatör, dolgu makinesi, lavabo, dış ünitesi, buzdolabı, klima ve tıbbi atık kutusu bulunduğu fakat röntgen cihazının olmadığı görülmüştür.

80. Dolgu, diş çekimi, diş temizliği gibi işlemlerin Kurum bünyesinde yapıldığı ancak röntgen cihazı olmadığından dolayı kanal tedavisi işlemi için mahpusların hastaneye sevk edildiği öğrenilmiştir. Dış muayenelerine ilişkin vizite defterinin düzenli tutulduğu, muayene olmak için talepte bulunan mahpusların taleplerinin genellikle 1 hafta içinde yerine getirildiği görülmüştür.

81. Mahpusların dış hekimliği muayene ve tedavilerinin infaz ve koruma memurları odada bulunmaktayken gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

82. Sağlık personeli tarafından, aile hekimliği veya dış hekimliği muayeneleri neticesinde ileri tetkik ve tedavi ihtiyacı olduğu düşünülen mahpusların ikinci basamak sağlık kuruluşlarına sevklerinin yapıldığı ifade edilmiştir.

83. Hastane sevklerinde, muayeneyi yapan hekimin aciliyet belirtmesi halinde ilgili mahpusa ve Kurumdaki engelli mahpuslara öncelik tanındığı belirtilmiştir. Jandarma personelinin yetersizliği nedeniyle zaman zaman hastane sevk gerçekleştirilemeyen mahpuslar olabildiği, bu sebeple tekrar Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) aracılığıyla randevu alınması ve planlama yapılması gerektiğinden sevklerin gecikebildiği belirtilmiştir.

84. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; sevk edildikleri hastanede muayene olmayı kelepçeli vaziyette beklediklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun yemek, su ve tuvalet ihtiyaçlarının karşılanmasını zorlaştırdığı belirtilmiştir. Mahpusların bu konudaki şikâyetleri son görüşmede, Ziyaret Heyeti tarafından İl Jandarma Komutanı'na iletilmiştir.

E. Psikososyal Servis Hizmetleri

85. Ziyaret tarihinde psikososyal serviste görevli 4 psikolog ve 2 infaz ve koruma memuru bulunmaktadır. Personelin çalışma saati aralığı 08.30-17.30'dur.

86. Psikologların ortak bir odayı paylaştığı, mahpuslarla yapılan bireysel görüşmelerin bu odada gerçekleştirildiği ve görüşmelerde infaz ve koruma memurlarının odada bulunduğu öğrenilmiştir. Mahpuslar psikologla görüşmelerini bazen Kurum koridorlarında gerçekleştirmek zorunda kaldıklarını dile getirmiştir. Psikososyal servis personeli tarafından; görüşme taleplerinin içeriğine göre böyle bir uygulamaya başvurulabildiği, uzmanlık ve yetki alanlarına girmeyen konulardaki görüşmelerin psikososyal servis dışında kısa süreyle gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

87. Mahpusların Kuruma kabulünden sonra en kısa sürede ilk görüşmenin gerçekleştirildiği, psikososyal serviste görevli infaz ve koruma memuru tarafından “Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS)”⁹ formunun doldurulduğu, akabinde ise Kurum psikoloğu tarafından “İlk Görüşme Formu” ve “Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF)”in doldurulduğu, ilgili mahpusun hükümlü statüsünde olması halinde ise kişiye özel şekilde hazırlanan “İyileştirme Planı”nın oluşturulduğu ve 6 aylık sürelerle mahpusların durumlarının takip edildiği personel tarafından ifade edilmiştir.

88. Psikososyal servis tarafından ayrıca Gelişim Değerlendirme Formu, Gözlem Değerlendirme Formu, Suça Sürüklenen Çocuk (SSÇ) Tanıma Takip Formu, İntihar ve Kendine Zarar Verme Risk Yönetimi Vaka Toplantı Formları, Anne Yanında Kalan Çocuk ve Hamilelik Formu, Sosyal İnceleme Raporu, Vukuat Raporu Formu, anne yanında kalan çocuklarla ilgili Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile iş birliği kapsamındaki formlar doldurularak ilgili birim ve kurumlarla iş birliği yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

89. Mahpuslarla yapılan ilk görüşmede mahpusa ilişkin bilgiler alındıktan ve gerekli formlar doldurulduktan sonra mahpusa Kurumun işleyişine yönelik bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir.

90. Psikososyal servis tarafından vaka toplantıları düzenlenerek riskli (kendisine veya çevresine zarar verme eğilimi olan) durumda bulunan mahpusların belirlendiği ve yapılması gerekenlere ilişkin diğer birimlere bilgilendirme yapıldığı ifade edilmiştir.

91. Mahpuslarla ilk görüşme haricindeki görüşmelerin genellikle mahpuslardan gelen talep dilekçeleri çerçevesinde gerçekleştirildiği, görüşme yapılacak mahpusların psikolojik

⁹ “Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) 3 Aşamadan oluşmakta, öncelikle Kurum Kabul Biriminde görevli eğitim almış infaz ve koruma memuru tarafından "ARDEF- Kurum Kabul Formu" doldurulmakta, sonra Psiko-Sosyal Yardım Servisinde görevli ve eğitim almış infaz ve koruma memuru tarafından "ARDEF- Psiko-Sosyal Memur" formu doldurulmakta, son olarak da Psiko-Sosyal Yardım Servisinde görevli Psikolog ve/veya Sosyal Çalışmacı tarafından "Psiko-Sosyal Uzman Formu" doldurularak hükümlünün risk ve ihtiyaçları belirlenmekte ve sonucunda her hükümlü tutuklu için bireyselleştirilmiş psiko-sosyal destek ve müdahale programı hazırlanmaktadır. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir.”

<https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> (E.T:12/6/2024)

durumlarına göre inceleme yapılarak görüşme gerçekleştirildiği, günde ortalama 5 mahpusun görüşme talebinde bulunduğu ve talepten sonra birkaç gün içerisinde görüşmelerin yapıldığı ifade edilmiştir. Bireysel talepler dışında; diğer birimlerin ve Kurum personelinin yönlendirmesi sonucunda, kriz anlarında ve ailelerinin talep etmesi halinde de mahpuslarla görüşme gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

92. Bazı mahpuslar psikologla görüşemediklerini dile getirmişse de yapılan incelemede, rastgele seçilen 3 mahpusun talep tarihi itibarıyla aynı gün ya da ertesi gün psikologla görüştüğü belgelerden anlaşılmıştır.

93. Psikososyal servis kapsamında 8 ile 12 kişi arasındaki mahpusun katılımıyla 3 ay süreyle grup çalışmalarının yapıldığı, grup çalışmasına katılacak mahpusların ve yapılacak grup çalışmasının belirlenmesinde ARDEF formları ile Risk İhtiyaç formlarının dikkate alındığı ifade edilmiştir. Grup çalışmasının en son 2023 yılında gerçekleştirildiği ve o yıl yalnızca 1 grup çalışması yapıldığı öğrenilmiştir.

94. Psikososyal servis personeli; grup çalışmasına ihtiyacı olan mahpusların doldurulan formlara istinaden sistem tarafından belirlendiğini, çoğu çalışma konusu için yeterli kişi sayısına ulaşamadığını, belirlenen kişi sayısının sirkülasyona bağlı olarak sık sık değiştiğini, suç türü ve hükümlü-tutuklu ayırımına bağlı olarak bir araya getirilemeyen mahpuslar olduğunu ve bu nedenlerle de grup çalışması faaliyetlerini gerçekleştiremediklerini ifade etmiştir.

95. Serviste bulunan belgelerin incelenmesi neticesinde, salıverilme ve öfke kontrolü konularında grup çalışmasına katılacak yeterli kişi sayısının belirlendiği fakat gerekli grup çalışmasına başlanılmadığı görülmüştür.

96. Manevi Rehberlik Servisi; Diyanet İşleri Başkanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında 3/12/2019 tarihinde imzalanan “Hükümlü/Tutukluların Dini ve Ahlaki Gelişmelerini Sağlamaya Yönelik İş birliği Protokolü” gereğince Muğla İl Müftülüğünce görevlendirilen erkek vaizlerden ve kadın müftülük görevlisinden oluşmaktadır. Belirlenen vaizler ve müftülük görevlilerinden biri hafta içi 09.00-16.00 saatleri arasında Kurumda bulunmaktadır.

97. Manevi Rehberlik Servisinde görevli vaiz tarafından; Kuruma ilk geldiklerinde ve sonraki süreçte mahpuslarla bireysel görüşmelerin yapıldığı ve koğu ziyaretlerinde bulunduğu belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, vaizle talep etmeleri halinde görüşebildiklerini ve bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

98. Manevi Rehberlik Servisi tarafından, Kurumdaki mahpuslardan ihtiyaç sahibi olanlara Türkiye Diyanet Vakfı aracılığıyla imkânlar ölçüsünde yardımcı olunmaya çalışıldığı ifade edilmiştir.

99. Kurumda; içerisinde çeşitli hijyen malzemelerinin, kıyafetlerin, elektronik cihazların ve bebek bakım ürünlerinin bulunduğu Kızılay yardım deposu bulunmaktadır. İdare tarafından maddi durumu iyi olmayan ve ailelerinden maddi destek alamayan iyi halli mahpuslara dilekçe ile talep etmeleri halinde nakdi yardım¹⁰, temizlik malzemesi ve kıyafet yardımı yapıldığı belirtilmiştir. Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgelerde; 2024 yılı içerisinde 120 mahpusa temizlik malzemesi yardımı, 92 mahpusa kıyafet yardımı ve 35 mahpusa 300 TL ile 1600 TL arasında değişen tutarlarda nakdi yardım yapıldığı görülmüştür.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Etkinlikler

100. Eğitim ve Öğretim Servisinde, 2 Kurum öğretmeni ve 2'si kütüphanede görevli 4 infaz ve koruma memurunun görev yaptığı öğrenilmiştir.

101. Eğitim ve Öğretim Servisinin faaliyetlerinde kullanılmak üzere; 20 kişilik 2 eğitim sınıfı, internet bağlantısı olmayan 16 bilgisayarın bulunduğu 1 bilgisayar sınıfı, 100 kişilik konferans salonu, el işi ve resim atölyesi bulunmaktadır.

102. Ayrıca Kurum binası dışında anne yanında kalan çocuklardan 3-6 yaş aralığında olanların faydalandırıldığı kreş bulunmaktadır. Kreşteki öğretmenin Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından görevlendirildiği ve ziyaret tarihi itibarıyla kreşten faydalanmakta olan 1 çocuğun bulunduğu öğrenilmiştir. Kreşte çok sayıda oyuncak ve eğitim malzemesi olduğu, dolapların ve masaların duvara monte edildiği fakat sivri uçlu yüzeyler için bir önlem alınmadığı görülmüştür.

103. Ziyaret tarihinde mahpuslardan açık öğretim ortaokuluna kayıtlı 24, açık öğretim lisesine kayıtlı 132, açık öğretim fakültesine kayıtlı 18 aktif öğrenci olduğu bilgisi edinilmiştir. Açık öğretim ortaokulu ve lise kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığından ücretsiz olarak temin edildiği fakat açık öğretim fakültesi kitaplarını mahpusların kendi imkânlarıyla dış kantinden temin ettiği İdare tarafından belirtilmiştir.

104. Kurumda Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan sınavlar için başvuruların alındığı ve sınavların gerçekleştirildiği, dönem içerisinde

¹⁰ 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 26'ncı maddesinin birinci ve dördüncü fıkrasına göre; "(1) Hükümlü ve tutuklulara, kişisel özellikleri ile özel ilgi ve becerileri dikkate alınmak suretiyle ödül olarak bir hediye verilebilir.

(...)

(4) Hediye olarak verilen para veya eşyanın bedeli; Bakanlık bütçesi dışındaki resmî veya özel kurum ve kuruluşlardan alınan bağışlardan karşılanabileceği gibi 13/7/2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmeliğin 12'nci maddesi kapsamında Eğitim Kurulunun kararı ile emanet para faizinden de karşılanabilir."

Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil Sınavına katılan 2 mahpusun olduğu, 2024 yılı Yükseköğretim Kurumları Sınavına girmek için başvuru yapan 57 mahpusun olduğu ve sınavın oturumlarının Kurumda gerçekleştirileceği bilgisi edinilmiştir.

105. Ziyaret Heyeti tarafından Kurum kütüphanesi incelenmiş ve ziyaret tarihinde kütüphanede 6.630 adet kitap bulunduğu öğrenilmiştir. Kurum kütüphanesinde kitap çeşitliliğinin yeterli olduğu fakat yabancı dildeki kitapların çok az olduğu görülmüştür. Mahpusların, içerisinde 34.233 kitap bulunan Muğla Hoca Mustafa Efendi İl Halk Kütüphanesinden de 15 günde bir 3 kitap alarak faydalanabildiği öğrenilmiştir.

106. Mahpusların Kurum kütüphanesinden 15 günde bir 3 kitap alma hakkının olduğu, ziyaretçilerin getirdiği veya kargo yoluyla gelen kitaplara ilişkin herhangi bir süre kısıtlamasının olmadığı İdare tarafından belirtilmiştir.

107. Mahpuslar, ders kitapları ve dini kitaplar hariç olmak üzere koğuşlarında en fazla 11 kitap bulundurabilmektedir.

108. Mahpusların yakınları tarafından Kuruma mevzuata uygun şekilde¹¹ gönderilen kitapların Eğitim ve Öğretim Servisi tarafından incelendiği ve uygun bulunanların mahpuslara teslim edildiği bilgisi edinilmiştir.

109. Son 1 yıl içerisinde Kurum kütüphanesinden 1.838 mahpusun yararlandığı ve mahpuslara 23.739 kez kitap verildiği, İl Halk Kütüphanesinden ise 348 mahpusun yararlandığı ve mahpuslara 1.707 kez kitap verildiği öğrenilmiştir.

110. Görüşülen mahpusların geneli Kurum kütüphanesinden ve Eğitim ve Öğretim Servisinden memnun olduklarını belirtmiş fakat bazıları gazete ve dergiye erişemedikleri yönünde şikâyetle bulunmuştur. Ziyaretten sonra Kurumun sunduğu bilgi ve belgelerde, Eğitim Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenmiş 11 gazetenin Kurum kantininde satıldığı ve abone olanların faydalanabildiği, talep edilen dergilerin ise dış kantinden temin edildiği ifade edilmiştir.

111. 2023 yılı başından ziyaret tarihine kadarki sürede Kurumda açılan kurslara ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

¹¹ 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı" başlıklı 77'nci maddesinin birinci fıkrası gereği; "Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım aylarının ilk haftasında ve dini bayramlarda, her yıl 31 Aralık günü yılbaşı sayılarak yılbaşında veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği ve kişilerin sağlığı için tehlikeli olmayan bir hediye kabul etme hakkına sahiptir."

KURSUN ADI	KURSUN AÇILMA SAYISI	KURSLARA KATILAN MAHPUS SAYISI
Aşçı Çırağı	2	44
Aşçı Yardımcısı	1	18
Diksiyon	2	26
Drama	3	37
İngilizce	3	57
İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı	4	59
Sosyal Hayatta İletişim	1	17
Yağlı Boya Resim	1	13
Bulaşıkhaneye Görevlisi	1	27
Birinci ve İkinci Kademe Okuma Yazma	5	56
Afet ve Acil Durum Farkındalık	1	12
Gıda ve Gıda Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen	4	40
Pickleball ¹²	1	37
Kur'an-ı Kerim Okuma	19	303
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	6	100

112. Düzenlenen kurslara ek olarak; bilgi yarışması, sinema gösterimi, konferans, masa tenisi, konser, münazara, kitap okuma, el işi atölyesi ve satranç turnuvası gibi etkinliklerin düzenlendiği ve bu etkinliklere 2024 yılı başından beri 5.171 (bir mahpus birden fazla etkinliğe katılabilmektedir) mahpusun katıldığı Kurum tarafından sunulan bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır.

113. Manevi Rehberlik Servisi tarafından erkek mahpuslara; Kur'an-ı Kerim Okuma ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kurslarının verildiği ancak kadın mahpuslara yönelik bir kurs ya da konferans verilmediği sunulan bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır.

114. Ziyaret Heyeti tarafından el işi atölyesinde incelemelerde bulunulmuş; mahpusların atölyede ahşap maket ve boyama yaptığı, duvarlarda iş güvenliği ikaz tabelalarının

¹² Pickleball; tenis, masa tenisi ve badminton gibi sporlardan esinlenilmiş, genellikle iki veya dört oyuncu arasında oynanan bir raket sporudur.

asılı olduğu görülmüştür. Atölyede görüşülen mahpuslar; haftada 4 gün 09.30-11.30 ve 13.30-16.00 saatleri arasında atölyeden faydalanabildiklerini ve kimyasal ürün kullanmaları gerektiğinde maske ve eldiven taktıklarını ifade etmiştir.

115. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; kurs sayılarının ve çeşitliliğinin az olduğundan şikâyetçi olmuş, gitar ve bağlama gibi müzik aletleri kurslarının açılmasını talep etmiştir. Yabancı mahpuslar ayrıca Türkçe okuma yazma kursunun açılması talebinde bulunmuştur.

116. Koşullardan birinin büyük havalandırma bahçesi voleybol turnuvalarında kullanılmakta olup bu alan haricinde Kurumda spor yapmak için açık ya da kapalı spor salonu bulunmamaktadır. Kızılay iş birliği ile yapılan Pickleball eğitimi projesi kapsamında voleybol turnuvalarının düzenlendiği havalandırma bahçesinde tüm mahpuslara 3'er günlük eğitim verileceği İdare tarafından belirtilmiştir. Spor faaliyeti olarak, konferans salonunda bulunan 2 masa tenisinin mahpuslara sırayla kullandırıldığı öğrenilmiştir.

G. Dış Dünya ile İletişim

117. Kurumda 420 kişi kapasiteli 1 açık görüş alanı bulunmaktadır. Mahpuslar açık görüş hakkında ayda 1 defa 45 dakika süreyle faydalanmaktadır.

118. Kurumda; 5'i kadınlar için, 15'i erkekler için olmak üzere toplam 20 kapalı görüş kabini mevcuttur. Kapalı görüş kabinlerinde, mahpus ile ziyaretçinin arasının kırılmaz cam ve demir parmaklıklarla ayrıldığı, görüşmelerin ahize ile gerçekleştirildiği görülmüştür.

119. Mahpuslar kapalı görüş haklarından ayda 3 defa 30 dakika süreyle faydalanmaktadır. Mahpuslar tarafından kanuni alt sınır üzerinden uygulanan kapalı görüş süresinin uzatılması yönünde talepte bulunulmuştur.

120. Kurumda 19 adet ankesörlü telefon ve bütün koşullarda Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu (ACEP) Projesi kapsamında görüntülü görüşme kabini bulunmaktadır. Mahpuslar haftalık 30 dakika görüntülü görüşme yapma hakkına sahiptir. Bununla birlikte açık/kapalı görüş yapamayan mahpusların sistem üzerinden ilave olarak tanımlanan 30 dakika ile birlikte toplam 60 dakika görüntülü görüşme yapabildikleri hem İdare hem de mahpuslar tarafından ifade edilmiştir.

121. Mahkûm oldukları suç sebebiyle görüntülü görüşme hakkı olmayan mahpuslar haftada 10 dakika sesli görüşme gerçekleştirmektedir.

122. Kurumda 2 eş görüşme odası bulunmaktadır. Bu odalarda yatak, televizyon, buzdolabı, masa, sandalye ve lavabo bulunduğu görülmüştür. Odalarda birbirinden ayrılmış tuvalet ve banyo bulunduğu, banyolardaki musluklardan sıcak suyun aktığı görülmüştür.

123. Eş görüşme odalarının kapılarının hemen yanına konumlandırılmış şekilde acil çağrı butonunun olduğu görülmüş ve Ziyaret Heyeti tarafından test edilerek butonun çalışır vaziyette olduğu anlaşılmıştır.

124. İdare tarafından eş görüşmesi uygulamasının ödül olarak verildiği ve son 1 yıl içerisinde 68 mahpusun eş görüşmesi ödülünden faydalandırıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

125. Koğuşlardaki televizyonlarda 3'ü arızalı 33 kanal olduğu görülmüş; kanalların İdare tarafından mahpusların katılımı olmaksızın belirlendiği ve kanallar içerisinde yer alan ücretli spor kanalının ücretinin Kurum tarafından karşılandığı bilgisi edinilmiştir.

126. Kanallar arasında müzik, haber, belgesel kanalları ile Arapça ve Kürtçe yayın yapan kanalların olduğu fakat İngilizce yayın yapan bir kanalın olmadığı görülmüştür. Görüşülen bazı mahpuslar İdari kanalda her akşam belirlenen bir saatte film gösterimi gerçekleştirilmesini talep etmişlerdir.

127. Kurumda biri 5 kişilik, diğeri 2 kişilik olan 2 adet avukat görüşme odası mevcuttur. Ziyaret Heyeti tarafından avukat görüşme odalarında yapılan incelemede; ses yalıtımı sağlamak amacıyla 5 kişilik avukat görüşme odasının demir parmaklıklı kapısına muşamba çekildiği ancak bu durumun içeride konuşulanların dışarıdan duyulmasını engellemediği tespit edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar avukatlarıyla görüşme konusunda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıklarını ifade etmiştir.

128. Kurumda 3 adet Ses ve Görüntü Bilişim sistemi (SEGBİS) odası bulunmaktadır. Odalar camlı olarak tasarlanmış ve kameralar görüşme gerçekleştiren mahpusun arkasına veya yanına bir infaz ve koruma memuru geldiğinde görünecek şekilde konumlandırılmıştır. Ziyaret esnasında SEGBİS görüşmesi gerçekleştiren mahpuslar olduğu görülmüş ve ses yalıtımı sayesinde içeride konuşulanların dışarıdan duyulmadığı tespit edilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

129. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Kurum İdaresi tarafından Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi

sağlanmış, mahpuslarla özel görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Kurum İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler

130. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından 7/10/2019 tarihinde Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna habersiz bir ziyaret düzenlenmiştir. Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 2020/7 sayılı rapor¹³ ile kamuoyuna duyurulmuştur. Merkeze daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TAVSİYELER	TAVSİYE VERİLEN KURUM VE YERİNE GETİRİLME	AÇIKLAMA
Kurumun mevcut kapasitesi ve koşullarda bulunan banyoların sayısı göz önünde bulundurularak sıcak su verilme süresinin arttırılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kuruma gerçekleştirilen önceki ziyarette mahpuslara haftada 2 gün sıcak su verilmekteyken mahpuslara artık haftada 6 gün 24 saat süreyle günlük 35 litre sıcak su verilmektedir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Yabancı mahpusların dilekçelerine ve diğer taleplerine cevap verilebilmesi için tercüman desteği alınması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Görüşme gerçekleştirilen yabancı mahpuslar; dillerini ve Türkçeyi bilen arkadaşları vasıtasıyla iletişim kurabildiklerini ifade etmişlerdir. Mahpuslara Kurum İdaresi tarafından tercüme hizmeti sağlanmadığı görülmüştür.
	<i>Yerine Getirilmedi</i>	

¹³ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu, Rapor No: 2020/7, Ankara, 2020 (<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/1F95BF.pdf>)

Tavanında akıntı olan koşullardaki tavanların onarılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	İdare tarafından Kurumda gerekli tadilatın yapıldığı ve tavanı akan koğuş bulunmadığı ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslardan bu yönde bir şikâyet dile getirilmediği gibi yapılan incelemelerde de böyle bir durumla karşılaşılmamıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Kadın koğuşunun kapısının önünde su birikmesine neden olan çöküntünün onarılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	İdare tarafından Kurumda gerekli tadilatın yapıldığı ve kadın koğuşunun önündeki çöküntünün giderildiği ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslardan bu yönde bir şikâyet dile getirilmediği gibi yapılan incelemelerde de böyle bir durumla karşılaşılmamıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Sigara dumanından rahatsız olan kişiler için sigara içilmeyen koğuşların sayısının artırılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kurumda 4 tane sigara içilmeyen koğuş bulunduğu öğrenilmiş ve görüşme gerçekleştirilen mahpuslardan bu konuda bir şikâyet alınmamıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Psikososyal serviste hizmetlerin gereği gibi sunulabilmesi için ihtiyaç duyulan önlemlerin alınması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Mahpuslar talepleri halinde psikologla bireysel görüşme gerçekleştirebilse de görüşmelerde mahremiyete dikkat edilmemektedir. Servis tarafından gerçekleştirilen grup çalışması sayısının yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.
	<i>Kısmen Yerine Getirildi</i>	

Psikososyal servis tarafından çocuk mahpuslara yönelik olarak yapılan grup çalışmalarının etkinliğinin artırılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kuruma artık çocuk mahpus kabul edilmemektedir.
	<i>Değerlendirmeye Alınmadı</i>	
Anne refakatinde kalan çocuklar için imkânlar ölçüsünde kahvaltı dışında öğünlerde de süt, meyve gibi besinler verilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	İdare ve mahpuslar tarafından anne yanında kalan çocuklara süt, bal, sürülebilir çikolata, mama, meyve ve et suyu gibi besinler verildiği belirtilmiştir. Mahpuslardan gelen talep üzerine İdare, çocuklar için öğünlerde çorba verileceğini de ifade etmiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Reçeteli ilaçların temininde randevu süresinin beklenmesinden kaynaklı gecikmelerin önüne geçilmesi için ilaçların bitiminden önce randevu talebinde bulunulması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Reçeteli ilaçlar için randevu sisteminin ilacın bitmesinden 3 gün önce aktif olduğu, aksamanın Kurumdan kaynaklı olmadığı anlaşılmıştır.
	<i>Değerlendirmeye Alınmadı</i>	
Kadınların ihtiyaçlarına yönelik ürünlerin kantinde sürekli bulundurulmasına hassasiyet gösterilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kantinde farklı marka ve türlerde makyaj malzemesi, hijyenik ped, kadın iç çamaşırı ve 3 farklı renkte saç boyası bulunmaktadır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Soğuk algınlığı gibi rahatsızlıklar için bitkisel	<i>Kurum İdaresi</i>	Kantinde farklı çeşitlerde bitki çayları bulunduğu, mahpusların bu tarz ilave ihtiyaçlarının dış kantin aracılığıyla

karışımların kantinde bulundurulması.	<i>Yerine Getirildi</i>	sağlandığı İdare tarafından belirtilmiştir.
Televizyon kanallarının çeşitliliğinin artırılması, yabancı dilde yayın yapan kanalların eklenmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Televizyonda farklı türlerde çalışır durumda 30 kanal bulunmaktadır. Bunların arasında Arapça ve Kürtçe yayın yapan birer kanal bulunsa da İngilizce yayın yapan kanal bulunmamaktadır.
	<i>Kısmen Yerine Getirildi</i>	
Kütüphanede bulunan kitapların çeşitliliğinin artırılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kütüphanede farklı türlerde yeteri kadar Türkçe kitap bulunmakla birlikte yabancı dildeki kitapların sayısının yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.
	<i>Kısmen Yerine Getirildi</i>	
Özel beslenme ihtiyaçları olan kişilere uygun yemekler verilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Özel beslenme ihtiyacı olan kişilere sağlık raporları doğrultusunda uygun yemek verilmektedir. Yemek listesinde; diyet, diyabet ve vejetaryen türlerinde yemekler olduğu görülmüştür.
	<i>Yerine Getirildi</i>	

C. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

131. Yabancı mahpusların dilekçelerine ve diğer taleplerine cevap verilebilmesi için tercüman desteği alınması **tekiden,**

132. Bireysel psikolog görüşmeleri gerçekleştirilirken mahpusların mahremiyetinin sağlanmasına özen gösterilmesi ve mahpusların beden ve ruh sağlığını korumayı amaçlayan grup çalışmaları ve programlar düzenlenmesi **tekiden**,¹⁴

133. Televizyonlardaki arızalı 3 kanalın aktif hale getirilmesi, İdari kanaldan akşamları film gösterimi gerçekleştirilmesi ve yabancı mahpusların uyrukları da gözetilerek yabancı kanalların çeşitlendirilmesi, özellikle İngilizce yayın yapan bir kanalın eklenmesi yönünde çalışmalar yürütülmesi **tekiden**,

134. Kütüphanede bulunan yabancı dildeki eser sayısının artırılması **tekiden**,¹⁵

135. Kurumda görevli personelin hizmet içi eğitim müfredatına, insan hakları ile işkence ve kötü muamelenin önlenmesi eğitimlerinin dâhil edilmesi,¹⁶

136. Kuruma kabulü gerçekleştirilen mahpuslara yatak ve battaniyenin yanında çarşaf, nevresim ve yastık verilmesi, yatakları eskiyen/yıpranan mahpusların yataklarının değiştirilmesi,¹⁷

137. Hasta ve/veya engelli mahpusların yerleştirildiği koğuşların günlük yaşamı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi, tuvaletlerin ve banyoların engelliler için erişilebilir hale getirilmesi,¹⁸

138. Yanında çocuğu bulunan kadın mahpusların tek katlı koğuşlara yerleştirilmesi veya bu mahpusların bulunduğu 2 katlı koğuşlarda çocukların merdivenden düşmelerini engelleyecek önlemler alınması,

¹⁴ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Psiko-sosyal yardım servisi" başlıklı 12'nci maddesi: "Psiko-sosyal yardım servisi; personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dahilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servistir. Psiko-sosyal yardım servisinde; psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişimi uzmanı görev yapar."

¹⁵ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2012) 12 sayılı Tavsiye Kararı Kural 3: "Yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlülere insan haklarına saygı gösterilerek ve özel durum ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak muamele edilmelidir."

¹⁶ AİÖK, CPT Standarts /Inf (2001)16, para. 26 : "İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkûmlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur. Mahkûmlarla olumlu ilişkiler kurmak, bu mesleğin temel özelliği olarak görülmelidir."

¹⁷ Birleşmiş Milletler, Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 21: "Her mahpusa, yerel ve ulusal standartlara uygun olan ve verildiği anda temiz bulunan, iyi korunan ve temizliğin sağlanmasına yetecek sıklıkta değiştirilen tek kişilik ve yeterli büyüklükte bir yatak sağlanır."

¹⁸ Birleşmiş Milletler, Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar, Kural 13: "Hapishane idareleri fiziksel, zihinsel ya da diğer engelleri olan mahpusların hapishane yaşamına eşitlik temelinde tam ve etkili bir şekilde erişimini sağlayacak makul barınma koşullarını, tam olarak sağlar ve o koşullarda düzenlemeler yapar."

139. Yumuşak odaya mahpusların kendilerine zarar vermek amacıyla kullanamayacağı şekilde tasarlanan tuvalet yapılması,

140. Hem personel tarafından kötü muameleye maruz kalan kişilerin, hem de fiziksel olarak kötü muamele veya psikolojik baskı uyguladıkları yönünde haksız suçlamalara maruz kalan personelin çıkarına olacak şekilde; suiistimallerin önlenmesi ve belgelendirilebilirliğin sağlanması açısından koğuşların ortak alanlarına ve havalandırma bahçelerine kamera yerleştirilmesi,

141. Güvenlik kameralarının kayıt süresinin uzatılması,

142. Kurumda kalan mahpusların hepsinin çamaşır yıkama hizmetinden faydalanabilmesi için gerekli tesisatın kurulması,¹⁹

143. Kadın mahpusların kuaför ihtiyaçlarını giderebilmeleri için gerekli imkânların sağlanması,

144. Kantindeki el işi ürünlerinden tüm mahpusların faydalanabileceği şekilde stok bulundurulması ve kantinde daha kaliteli terliklerin de satılması,

145. Arama odalarında bulunan tek kullanımlık giyim önlüklerinin amacına uygun olarak yalnızca 1 defa kullanılması,²⁰

146. Acil müdahale çantasında ve revirde bulunan ilaçların son kullanma tarihlerinin takibinin yapılması ve son kullanma tarihi geçen ilaçların 25/1/2017 tarihli ve 29959 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’ne uygun olarak imha edilmesi,

147. Aile hekimi ve diş hekimi muayeneleri esnasında gerekli mahremiyetin sağlanması, görüşme ve muayenelerde infaz ve koruma memurunun hazır bulunması

¹⁹ Birleşmiş Milletler, Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 19.2: “Bütün giysiler temiz ve uygun koşullarda tutulur. İç çamaşırları temizliğin korunması için, gerekli sıklıkta değiştirilir ve yıkanır.”

²⁰ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in 34’üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi: “Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir.”

uygulanmasının ciddi bir güvenlik riski oluşturduğu değerlendirilen mahpuslar için önlem olarak uygulanması,^{21 22}

148. Mahpusların dış röntgenlerinin Kurumda çekilebilmesi için gerekli çalışmaların yapılması,

149. Çocukların zarar görmesini engellemek amacıyla kreşteki dolapların ve masaların sivri uçları için gerekli önlemlerin alınması,

150. Manevi Rehberlik Servisi tarafından kadın mahpuslar için kurs ve konferans faaliyetleri gerçekleştirilmesi,

151. Mahpusların sosyalleşmesi, bilgi ve görgülerinin artırılması amacıyla düzenlenen eğitim-öğretim kursları ile iş ve meslek kurslarının sayılarının artırılması, Türkçe bilmeyen yabancı mahpuslar için Türkçe okuma yazma kursunun açılması,²³

152. Kurumda açık ve kapalı spor salonu oluşturulması için gerekli çalışmaların yapılması,²⁴

153. Kanuni alt sınırdan uygulanan kapalı görüş süresinin mevzuatın izin verdiği sınırlar içerisinde daha fazla süreyle kullandırılması hususunun değerlendirilmesi,²⁵

²¹ Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu, para. 313: “Her alıkonan kişi, gizliliğine saygı gösterilen bir ortamda muayene edilmelidir. Polis ya da diğer kolluk görevlileri hiçbir zaman muayene odasında bulunmamalıdır. Bu usulü güvenceden sadece muayeneyi yapan hekim, alıkonanın sağlık personeline karşı ciddi bir güvenlik riski oluşturduğu yönünde ikna edici bir kanıt olduğuna düşünüyorsa vazgeçebilir. Böyle bir durumda, hekimin talebi üzerine, muayene sırasında polis ya da diğer kolluk görevlileri değil, sağlık kurumunun güvenlik personeli hazır bulunmalıdır. Bu durumda da, güvenlik personeli hazır bulunmalıdır. Bu durumda da, güvenlik personeli görüşülen kişinin işitme mesafesinin dışında (yani yalnız görüş mesafesi içinde) olmalıdır.”

²² Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Hükümlünün muayene ve tedavisi” başlıklı 98’inci maddesinin ikinci fıkrası: “Kurumda, hükümlünün muayene ve tedavisi sırasında cezaevi tabibi tarafından talep edilmediği sürece muayene odasında sağlık personeli dışında görevli bulundurulmaz. Ancak güvenlik amacıyla ve konuşulanların duyulmayacağı şekilde, kurum idaresi tarafından gerekli tedbirler alınır.”

²³ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.6: “Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarına imkân sağlanmalı ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.”

²⁴ Birleşmiş Milletler, Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 23.2: “Genç mahpuslar ve fizik durumu itibarıyla uygun olan diğer mahpuslara, beden eğitimi süreleri içinde bedenlerini çalıştırma ve boş zamanlarını değerlendirme eğitimi verilir. Bunun için kendilerine yer, tesis ve malzeme sağlanır.”

Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.3: “Mahpusların bedensel sağlıklarını geliştirmek ve uygun egzersizler ile boş zaman etkinliklerine imkân sağlamak amacıyla doğru bir biçimde organize edilen faaliyetler, cezaevi rejiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.”

²⁵ 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlüyü ziyaret” başlıklı 83’üncü maddesine göre; “(1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir. (...)”

154. Standartlara uygun olmayan avukat görüşme odasının mahpus ile avukat arasında konuşulanların duyulamayacağı ancak ortamın görülebileceği bir hale getirilmesi²⁶ hususları tavsiye edilmektedir.

2. Muğla İl Jandarma Komutanlığına Yönelik Tavsiyeler

155. Hastane sevk raporu düzenlenmiş mahpusların hastane sevklerinin en kısa sürede gerçekleştirilebilmesi için gerekli çalışmalarının yürütülmesi,²⁷

156. Hastaneye sevk edilen mahpusların yemek yerken ve tuvalet ihtiyaçlarını giderirken gerekli güvenlik önlemleri alınarak kelepçelerinin çıkarılması²⁸ hususları tavsiye edilmektedir.

3. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

157. Kurumda toplam kapasitenin üzerinde mahpus bulunduğu için bazı mahpusların yer yatağında yattığı, dolapların ortak kullanıldığı, tuvalet ve banyo sayılarının yetersiz kaldığı, sağlık hizmetlerine erişimde gecikme yaşanabildiği ve buna bağlı olarak Kurumdaki yaşam kalitesinin düştüğü tespit edilmiş olup bu çerçevede kalabalıklaşma sorununun giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması²⁹

hususları tavsiye edilmektedir.

²⁶ Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in "Tutuklunun müdafî, uzlaştırmacı ve arabulucu ile görüşmesi" başlıklı, 19'uncu maddesine göre "Tutuklu, vekâletname aranmaksızın müdafî ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı, ancak; görüşmenin görevlilerce izlenebileceği bir ortamda, açık görüş usulüne tabi olarak görüşür. Bu kişilerin müdafî ile yazışmaları denetime tabi tutulmaz."

²⁷ Birleşmiş Milletler, Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları), Kural 27: "Özel bir tedaviye ya da ameliyata ihtiyacı olan mahpuslar, uzmanlaşmış kurumlara ya da sivil hastanelere nakledilir. Bir hapishanenin kendi hastane olanakları varsa, mahpuslar uygun tedavi ve bakım için sevk edildiklerinde bu birimler yeterli insan gücü ve donanıma sahip olur."

²⁸ 5275 sayılı Kanun'un "Zorlayıcı Araçların Kullanılması" başlıklı 50'nci maddesinin birinci fıkrası: (1) Hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar; a) Yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için, b) Hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle, c) Diğer kontrol usûllerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle, kullanılabilir.

²⁹ CPT, 2'nci Genel Rapor, Inf (92)3, para. 46: "Aşırı kalabalık, CPT'nin görev alanını doğrudan ilgilendiren bir konudur. Bir cezaevindeki bütün hizmetler ve faaliyetler, planlanandan daha çok kişinin olması durumunda olumsuz yönde etkilenecektir; söz konusu tesisteki genel yaşam kalitesi, belki de çok ciddi biçimde düşecektir. Ayrıca cezaevindeki veya cezaevinin bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, fiziksel açıdan insanlık dışı veya aşağılayıcı düzeye gelebilir."; para.50: "CPT, bir kurumda aşırı kalabalık, zayıf bir faaliyet programı ve yetersiz tuvalet/yıkama imkânını bir arada gördüğünde özellikle endişelenmektedir. Bu tür şartların bir araya gelmesi mahkûmlara çok zarar verebilir."

10.12.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Takip Ziyareti Raporu Kurul Kararı
Karar Numarası : 2024/1233

İlgili raporun yazımında kurumsal bir anlatım tarzının yansıtılmamış olması ve raporun dil ve anlatım yönünden yeterli bulunmaması nedenleriyle sayın çoğunluğun kararına iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.